

Sametingets ungdomspolitiske utvalg
Ávjovárgeaidnu 50, 9730 Karasjok
E-post: supu@samediggi.no

NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning – Høringsuttalelse 07.05.12. fra Sametingets ungdomspolitiske utvalg

Det vises til Invitasjon til høring av 03.02.12.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) viser til vårt innspill av 15.09.11. til Ungdommens Maktutredning, og merker oss at en begrenset del av vårt innspill har kommet med i utredningen. I vårt innspill til utredningen om ungdom, makt og medvirkning la vi vekt på samisk ungdoms makt og avmakt i forhold til å bli hørt i storsamfunnet

Samisk ungdom lever ikke adskilt fra resten av samfunnet, slik det virker som ut fra kapittel 6.5 *Særskilt om samisk ungdom*. Vi lever ikke særskilt i en samisk verden. Vi lever i den samme hverdagen som andre ungdommer. Det er viktig for samisk ungdom å høres i Sametinget eller i andre fora som tar for seg samiske spørsmål, men det er ikke der retten til språk, opplæring og kultur begrenses. Denne retten begrenses gjennom kommunale vedtak, og nasjonale vedtak, lover og politikk. Et eksempel på en begrenset rettighet finner man i opplæringsloven; Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) gir kun retten til samiskopplæring til de som fyller kriteriene til å skrive seg inn i valgmanntallet. Uavhengig av om sameloven gir alle retten til å lære seg samisk språk (Lov om Sametinget og samiske andre rettsforhold (Sameloven)).

Under kapittel 1.4 *Nærmere om temaer og forslag til tiltak*, konkluderes det med at "(...) det ikke er noe spesielt alarmerende ved situasjonen" når det gjelder samisk ungdoms valgdeltagelse ved Sametingsvalget. Men med forbehold om at; "Unges valgdeltakelse ved sametingsvalget er beregnet med utgangspunkt i de som allerede har registrert seg i samemanntallet. I prosent av alle som potensielt kan stemme ved sametingsvalg er deltakelsen altså langt lavere." Uten at det gis verken noen svar på hvorfor det er slik, eller tiltak for å bedre situasjonen. SUPU ser det som alarmerende at få ungdommer skriver seg inn i valgmanntallet. Det er viktig for Sametinget, og for samiske ungdommer, at de stemmer ved Sametingsvalget. De samiske ungdommene som har skrevet seg inn i valgmanntallet har allerede engasjert seg gjennom å foreta en aktiv handling, og

kan derfor med stor sannsynlighet fortsatt ventes å engasjere seg. SUPU har selv nylig foreslått for Sametingsrådet tiltak med å senke stemmerettsalderen for Sametingsvalget til 16 år. Et tiltak som utvalget i utredningen selv ikke fant flertall for. Vi henviser her til utredningens egen formulering i *mulighetsperspektivet*. SUPU mener at ved å gi ungdommen muligheten til å stemme, vil de også ta den.

Vi ser at et demokratifag i skolen er viktig. Og enda viktigere om man ønsker å senke stemmerettsalderen. Et slikt fag kan brukes til å gi elevene et større og bredere perspektiv og kunnskap om ulike grupper i Norge, både urfolk og minoriteter. Det kan se ut til at kunnskapsnivået rundt demokratiske systemer er liten i Norge, om man tar en titt på det jevne diskusjonsforum på Internett. Hovedformålet med et slikt fag må være å gi barn og unge et større perspektiv, økt bevissthet rundt det å innhente informasjon fra ulike kilder, og muligheten til å forstå og ta et informert valg.

Som SUPU påpekte i vårt innspill til Ungdommens maktutredning så kan det ofte å bli møtt med negative avisoppslag, populistiske og konfliktorienterte utspill i valgkampene og negative kommentarer på nettdebatter gjøre noe med samiske barn og unges selvfølelse. Å vise seg frem som engasjert samisk ungdom kan gjøre deg til en skyteskive, og du opplever å måtte forsvare det meste som omhandler samiske forhold. En del samiske ungdommer kvier seg derfor for å søke innflytelse når det gjelder samiske spørsmål. SUPU har forhåpninger om at et demokratifag i skolen vil kunne være med på å øke kunnskapen, og dermed bevisstheten, om også slike forhold.

En viktig forutsetning for deltakelse er at man er informert. Ungdom bør få relevant og forståelig informasjon fra myndighetene. I kapittel 5 *Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning*, omtales nettstedet Ung.no. SUPU er opptatt av etablering av en nettbasert informasjonstjeneste for ungdom på samisk (og norsk). En nettside der samisk ungdom kan finne relevant informasjon. Det er viktig med tilgang til aktuell informasjon, på sitt eget språk, og at samisk er bruksspråk i de medier man bruker daglig, slik at vi kan drøfte problemer og delta i samfunnsdebatten med våre egne samiske stemmer.

Til slutt påpeker vi at utredningen konsekvent burde bruke begrepet *Sametingets valgmannstall* og ikke *Samemannstallet*.